

AZ EURÓPAI UNIÓ KIALAKULÁSA ÉS FELÉPÍTÉSE

Kronológia:

1949. május 5.	Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország és Svédország létrehozta az Európa Tanácsot – székhelye:Strasbourg
1950. május 9.	"Schuman-nyilatkozat"
1951. április 18.	Hat ország: Franciaország, Németország, Olaszország és a három Benelux-ország külügyminiszterei aláírták az ún. Párizsi szerződést, az Európai Szén-és Acélközösség (=Montánunió v. ESZAK) alapító szerződését.
1957.	Római szerződések: Az Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac) és az Euratom (Európai Atomenergia Közösség létrejötte)
1973. január 1.	Nagy-Britannia, Dánia és Írország csatlakozása az EGK-hoz és az Euratomhoz
1981.	Görögország csatlakozik az EGK-hoz
1986.	Portugália és Spanyolország csatlakozik az EGK-hoz
1992.	Maastrichti szerződés: az EU létrejötte
1995.	Ausztria, Svédország és Finnország csatlakozása
1995.	Hatályba lép a schengeni egyezmény
1999.	Az EU 11 tagállamában bevezetik az Eurót
2000.	Nizzai szerződés
2002.	Az euró megjelenése a készpénz-forgalomban (12 tagállamban – Nagy-Britannia, Dánia, Svédország: nemzeti valuta)
2004.	10 új tagállam csatlakozása: Lengyelország, Csehország, Magyarország, Szlovákia, Litvánia, Lettország, Szlovénia, Észtország, Ciprus, Málta

TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEK

- az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet létrehozása: a Marshall-segély koordinálásának és a háború utáni gazdasági konszolidálás céljára létrehozott szervezet.
- 1949. május 5. London: **Európa Tanács** létrehozása: Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország és Svédország –nem az EU intézménye
- Churchill kezdeményezése volt eredetileg (1946)
- Céljai: a vitás kérdések tárgyalásos rendezése,a második világháború utáni újjáépítés lebonyolítása,az emberi jogok védelme,az emberibb munkakörülmények kialakítása, a természeti kincsek közös védelme és hasznosítása.
- Főbb szervei: Emberi Jogok Európai Bírósága (Strasbourg) emberi jogok biztosa (ombudsman)
- 1950. május 9. "Schuman-nyilatkozat" - Robert Schuman (Franciaország külügyminisztere): A német és a francia szén- és acéltermelés összehangolását tűzte ki célul - a mai Európai Unió megszületéséhez vezető első lépés - (Május 9. mára európai szimbólummá vált -Európa Nap)
- 1951. április 18. Párizsi szerződés: Európa Szén-és Acélközösség (=Montánunió v. ESZAK) hat ország: Franciaország, Németország, Olaszország és a három Benelux-ország

- a szén-és acéltermelés központi irányítása – cél: egy újabb háború megelőzése
- A Montánunió volt EGK alapja
- 1957. Római szerződések: EGK megalapítása: a tagállamok gazdaságpolitikájának összehangolása, a munkaerő és a tőke szabad áramlása, vámunió, a gazdasági stabilitás megvalósítása, az életszínvonal emelése, valamint a tagállamok közötti minden irányú kapcsolatok fejlesztése.
- 1957. Római szerződések: EURATOM: az atomenergia közös és békés felhasználását felügyeli, és a kutatásokat elősegíti

A KÖZÖS PIACTÓL AZ EURÓPAI UNIÓIG

- 60-as évek: francia-német együttműködés – céljuk: a szorosabb gazdasági együttműködés – az integrációs lépések során megvalósítani a gazdasági és pénzügyi uniót. (Adenauer és De Gaulle)
- Köv.: egyre több állam csatlakozása az EGK-hoz
- 1973. január 1. Nagy-Britannia, Dánia és Írország csatlakozása az EGK-hoz és az Euratomhoz
- 1981. Görögország csatlakozik az EGK-hoz
- 1986. Portugália és Spanyolország csatlakozik az EGK-hoz
- 1992. Maastrichti szerződés: az EU létrejötte:
- az Európai Közösségek létrehozása (=ESZAK + EGK +Euratom)
- az Európai Közösségek: az EU első pillére, a közösségi pillér
- A tagállamok kötelezték magukat:
- gazdasági és pénzügyi unió megteremtése – közös valuta
- az európai kül-és biztonságpolitika összehangolása
- uniós állampolgárság bevezetése – egységes vízümpolitika
- Európai Parlament jogkörének növelése
- Célja, hogy elősegítse tagországokban a gyors ütemű gazdasági növekedést, a magas szintű foglalkoztatottságot, az életszínvonal emelkedését és a pénzügyi stabilitást, valamint a szervezet járuljon hozzá a világkereskedelem és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlődéséhez.

AZ UNIÓ BŐVÍTÉSE ÉS AZ INTÉZMÉNYI REFORMOK

- 1995. Ausztria, Svédország és Finnország csatlakozása
- 1995. Schengeni egyezmény: a résztvevő államok közötti közös határaikon gyakorolt ellenőrzés fokozatos megszüntetéséről szólt. A Megállapodás még csak egyszerűsítette a határátlépés formáit, de már kilátásba helyezte a határok teljes lebontását is: a részt vevő országok közös határain megszűnik az EU-állampolgárok ellenőrzése.
- 2002. január 1. euró bevezetése a készpénzforgalomba: az EU-tagállamok közös valutája
- 2004. 10 új tagállam csatlakozása: Lengyelország, Csehország, Magyarország, Szlovákia, Litvánia, Lettország, Szlovénia, Észtország, Ciprus, Málta
- Köv.: szükséges az Unió intézményi és döntéshozatali rendszerének átalakítása
- 2000. Nizzai szerződés: célja az, hogy a közép- és kelet-európai, a mediterrán és a balti államokat az Európai Unió tagjai közé felvehesse. – a döntéshozatali rendszer átalakítása- az Unión belüli országok szavazatainak számát megállapították

AZ EU INTÉZMÉNYRENDSZERE

- Nemzetközi jogi értelemben az Unió nem önálló állam, de: alkotmányosan működő európai szövetségi államnak tekinthető – az államszerű működésre vall:

- Központ: Brüsszel
- Zászlója: királykék alapon 12 arany csillag
- »himnusza« : Beethoven IX. szimfóniájából az Örömmóda
- önálló intézmények, költségvetés.
- Európai Unió állampolgárság - csak a tagállami állampolgársággal párhuzamosan.
- Az EU fenntart külső képviseleteket a nem tagállam országokban
- Az Unió egyes szerveinek jogában áll nemzetközi egyezményeknél aláíró félként részt venni.
- Az Uniónak ma már létezik saját belső jogrendszere
- Az euro megteremtése óta az Uniónak saját pénzneme is van
- Intézményei:
- **Európai Tanács:** EU állam- és kormányfőinek, valamint az Európai Bizottság elnökének a találkozója, az EU csúcsszerve.
- **Európai Parlament** - a polgárokat képviseli , a tagországok a lakosságszámukkal megfelelő arányban küldhetnek képviselőket
- **Európai Unió Tanácsa:** a tagállamokat képviseli, tagjai a tagállamok állam-és kormányfői: az Európai Parlamenttel közösen alkotja az EU törvényhozó szervét
- **Elnöki tisztség:** félévente más tagállam külügyminisztere tölti be
- **Európai Bizottság:** az EU végrehajtó szerve (kormány) - székhelye: Brüsszel -egy olyan politikailag független szerv, mely a közös európai érdekeket védi
- A Bizottságnak jelenleg 25 tagja van, minden tagállam egy biztost küld. Minden biztosnak van egy különálló szakterülete, amelyen ő a felelős a közösségi politikáért
- Legfőbb feladata a jogszabályok kezdeményezése
- **Európai Bíróság:** székhelye Luxemburg
- az Európai Unió legfelsőbb igazságszolgáltatási szerve. A közösségi betartását felügyeli, főként alábbi esetekben:
- Az Európai Bizottság követelése, amikor egy tagállam nem hajt végre egy uniós direktívát vagy más jogi követelményt.
- Az Európai Bizottság hatáskör-túllépésével kapcsolatos követelések.
- A tagállamok egymás közötti vitás ügyei.
- **Az Európai Unió három alappillére:** az Európai Közösségek (ESZAK, EK, Euratom), közös kül- és biztonságpolitika, bel- és igazságügyi együttműködés
- **Az Európai Unió négy szabadságelve:** Az áruk szabad áramlása; A tőke szabad áramlása; A szolgáltatások szabad áramlása; A személyek szabad mozgása.